

CEMAS inriktning 2016-2021

Avsikten med etablerandet av CEMAS är att skapa ett mångdisciplinärt och tvärvetenskapligt samarbete mellan forskare inom det maritima fältet såväl vid museer som vid svenska lärosäten för att stärka kompetensen inom forskningsfältet nationellt.

De ämnesområden som i första hand berörs är arkeologi, etnologi och historia. Inom ramen för denna breda avsiktsförklaring har CEMAS verkat under sina sex första år (2010-2015) och den ligger till grund även för verksamheten under de kommande sex åren.

Verksamheten innefattar akademisk forskning, forskarutbildning, undervisning och samverkan med Statens maritima museer. Kopplingen till Statens maritima museer innebär att de tre maritima museernas behov av kunskap, utställningsstöd etc. särskilt ska beaktas. Mot denna bakgrund föreslår vi nedanstående inriktning på CEMAS verksamhet 2016-2021:

FORSKNING

CEMAS vill lyfta fram tre forskningsområden som är av särskilt intresse. Dessa kännetecknas av behov av tvärvetenskapligt samarbete och en stor relevans/användbarhet för Statens maritima museer.

Havet och döden. Havet har varit och är än idag en arena där döden ständigt är närvarande. Människor har dött i sjöslag, stormar, tsunamin, små och stora katastrofer. Även idag är havet en arena där döden är högst närvarande: Estonia 1994, tsunami i Thailand 2004, flyktingar i Medelhavet 2015-2016. Tragiska händelser till havs skapar ett behov att förstå döden till havs och studera hur samhället hanterar döden till havs i minneskulturen. De frågor som ställs är:

Hur har föreställningen om havet som hot, dödsplats och grav medierats och omvandlats till berättelser och kulturarv?

Hur förhåller sig olika typer av privata/folkliga och officiella/auktorerade minnesarbeten till varandra?

Maritime Heritage. Maritima miljöer har under de senaste decennierna gått genom en omfattande strukturomvandling. Varv, kajer, hamnanläggningar och industrier har försvunnit och ersatts av fashionabla bostadsområden, restauranger, butiker och kontorsbebyggelse. Havet har omvandlats från en infrastrukturell och materiell ekonomisk resurs till värdefull "havsutsikt" och rekreation. Processen kan noteras både i storstäderna (Stockholm, Malmö, Göteborg), och i kustområden och på öar (Bohuslän, Stockholms skärgård, Österlen, Gotland, etc.).

Hur skall vi förhålla oss till denna "gentrifiering" utifrån perspektiv som "maritime heritage", immateriellt respektive materiellt kulturarv, stadshistoria, strukturomvandling och miljöproblematik? Fältet erbjuder stora möjligheter till tvärvetenskapliga och internationella samarbeten och är mycket relevant för museernas arbete med det maritima kulturarvet.

Örlogsflottans historia. CEMAS vill i samarbetet med Statens maritima museer främja forskning om den svenska marinens historia från 1500-talet till idag. Under de senaste decennierna har den marinhistoriska forskningen flyttat fokus från sjökrig och sjöslag till bredare socialhistoriska frågeställningar där exempelvis relationen mellan statsmakten och flottan eller officerarnas sociala status, karriärer och genusidentitet studeras. Det är frågor som är aktuella i dagens historiska forskning och som är högst relevanta i museernas arbete. Forskning om örlogsflottans historia är angelägen även med tanke till 500-års jubileum av svenska marinens grundande år 2022.

CEMAS kommer under perioden 2016-2021 leda åtminstone två doktorandprojekt, ett i maritim etnologi och ett i maritim historia. Utöver detta siktar vi på minst tre postdoktorprojekt i maritim arkeologi, etnologi och historia.

De konkreta individuella forskningsprojekt som bedrivs vid CEMAS är i olika grad relaterade till de tre forskningsområden ovan. Projekten presenteras under **Pågående forskning** på CEMAS webbplats.

CEMAS bedriver forskning inom ett brett fält av maritima studier. Vi uppmuntrar och stödjer akademiker, studenter och fristående forskare som vill studera alla aspekter av det maritima förflutna och samtid. Det kan inbegripa studier av: rederier, sjömän och deras organisationer, Sjömanshus och Sjömanssällskap, den sjökonsulära verksamheten och sjömanskyrkan (SKUT), fritidsbåtskulturen och dess institutioner, och liknande.

UNDERVISNING

En viktig uppgift för CEMAS är undervisning och forskarutbildning inom fältet maritima studier. CEMAS har sedan 2011 gett en kurs i maritima studier "Svensk historia från sjösidan". Kursen erbjuder en bred introduktion till Sveriges maritima förflutna, utifrån historiska, etnologiska och marinarkeologiska perspektiv. Svensk historia har alltid präglats av havet, som transportmedel och resurs men också som krigszon. Kursens syfte är att belysa olika aspekter av detta långa förhållande och visa hur de format det moderna svenska samhället. Kursen ges av forskare knutna till Centrum för maritima studier.

Från och med 2015 består kursen av två moment där den andra delkursen lyfter fram forskningsfrågor inom maritima studier.

Delkurs 1: Svensk maritim historia – en översikt, ca 1000-2000 – Delkurs 1 ger en bred översikt av Sveriges maritima historia från 1000 till 2000. Delkursens syfte är att ge studenter insikt om havets historiska betydelse utifrån historiska, etnologiska och marinarkeologiska perspektiv.

Delkurs 2: Att forska i maritim historia – metod, källor och teoretiska begrepp – Delkurs 2 ger en introduktion till maritima studier som forskningsfält. Studenterna får grundläggande kunskaper om metoder, teoretiska verktyg, källor och källkritik inom det maritimhistoriska fältet

En viktig del av CEMAS arbete med undervisning är att föreslå uppsatser och handleda uppsatsarbeten som ställer frågor relevanta inom maritima studier och som bygger på museernas samlingar.

CEMAS ambition är att samordna utbildning inom maritima studier med andra svenska och utländska lärosäten (t ex Göteborgs universitet).

SAMVERKAN MED STATENS MARITIMA MUSEER OCH TREDJE UPPGIFTEN

CEMAS ambition är att bidra till kunskapsutvecklingen på SMM, och att tillgängliggöra forskningsresultat till det vidare samhället. CEMAS strävar efter att vara närvarande och arbeta aktivt med alla SMM:s museiarenor (Sjöhistoriska museet, Vasamuseet, Marinmuseum och det nya marinarkeologiska museet i Båthall 2). En nära och kontinuerlig dialog med forskningssamordnare och annan berörd personal vid SMM är viktig för att CEMAS engagemang i museernas verksamhet blir till största möjliga nytta för såväl museerna som CEMAS forskare.

I samverkan med SMM genomförs Maritima seminariet, som hålls växelvis på museerna. Seminariet utgör en mötesplats för alla maritimt intresserade, och presenterar pågående forskning inom det maritima fältet i Sverige och utomlands. En annan viktig verksamhet är samarrangemang kring forskarworkshops, där personal från museerna får möjlighet att delta och kompetensutveckla sig samt bygga ut sina kontaktnät. Forskare från CEMAS erbjuder också publika föreläsningar på museiarenorna samt genomför internseminarier, lektioner och poddar i nära samarbete med museerna.

CEMAS vill även fungera som ett expertstöd i samband med utställningsproduktioner och aktivt bidra med idéer, råd och underlag både vad gäller utställning, insamling, bokproduktioner, projektansökningar, vetenskapligt skrivande och annat kunskapsarbete vid museerna. CEMAS strävar också efter att lyfta fram museernas samlingar och arkiv som viktiga resurser för forskningen.

23 juni 2016